

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ ÉS ELŐREJELZÉS

2012. április

- kivonat -

Készítette a

VITUKI Nonprofit Közhasznú Kft.
Hidrológiai Intézet

Hidrológiai koordinációs
és állapotértékelési Osztály

és az

Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2012. április 5.

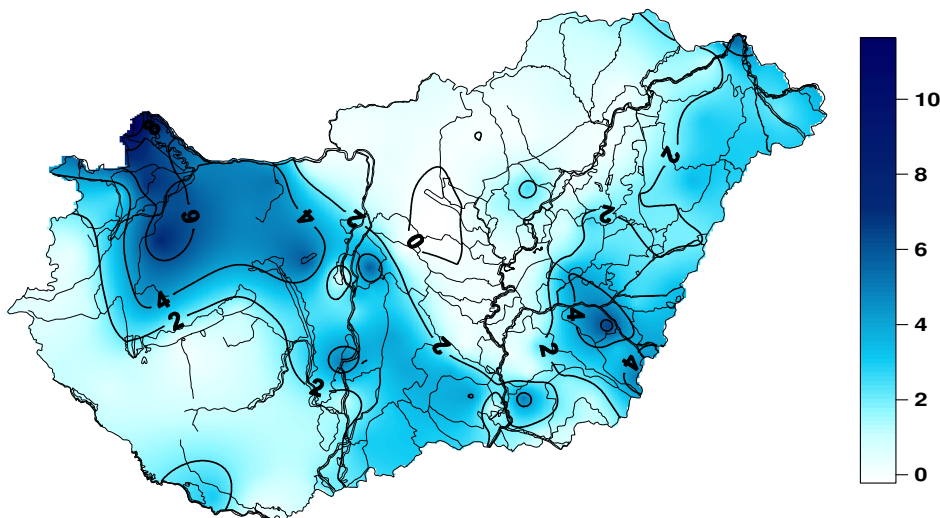
1. HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

2012 márciusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 0 mm (számos állomáson az országban) és 12 mm (Hegyeshalom) között alakult, az országos területi átlagérték 2,2 mm volt, ami 28,3 mm-rel (93 %-kal) kevesebb a viszonyítási időszak (1971-2000) március havi átlagánál.

Márciusban az ország egész területén az átlagnál lényegesen kevesebb csapadék hullott. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb havi csapadékhiány (35-44 mm) a Délnyugat-Dunántúlon és a Mátrában jelentkezett.

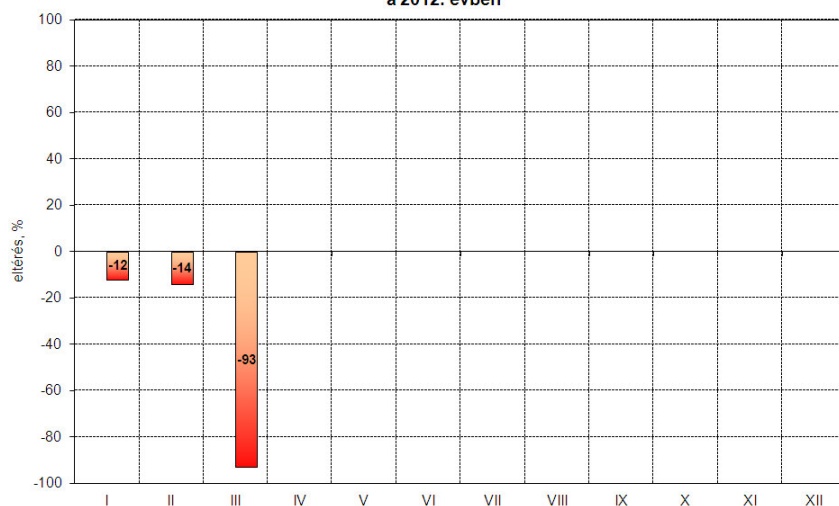
A 2012. március havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

Országos áttekintésben a márciusi átlaghoz viszonyított a legnagyobb csapadékhiány (44 mm) Kékestető állomáson fordult elő.

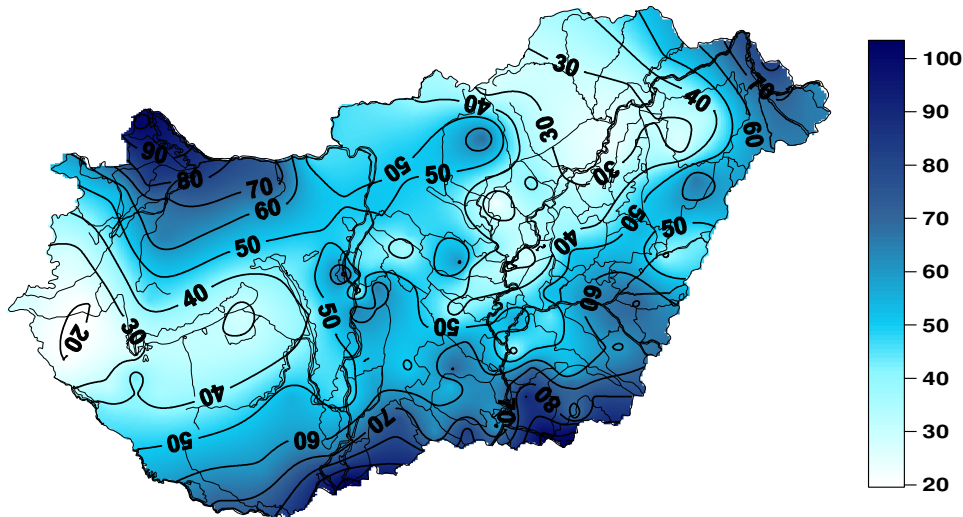
A következő szövegtáblában a 2012. évre vonatkozóan havi bontásban mutatjuk be a csapadékösszeg országos területi átlagértékének relatív eltérését a sokévi középértéktől.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagától való eltérése (%) a 2012. évben

Az alábbi ábrán a 2012. január-március időszakban lehullott csapadék mennyiségének területi eloszlását szemléltetjük. A háromhavi csapadékösszeg 20 mm (Zalaegerszeg-Nagykutas) és 103 mm (Hercegszántó) között alakult, az országos területi átlagérték 53 mm volt, amely az időszakos átlagnál 39 mm-rel (42 %-kal) alacsonyabb.

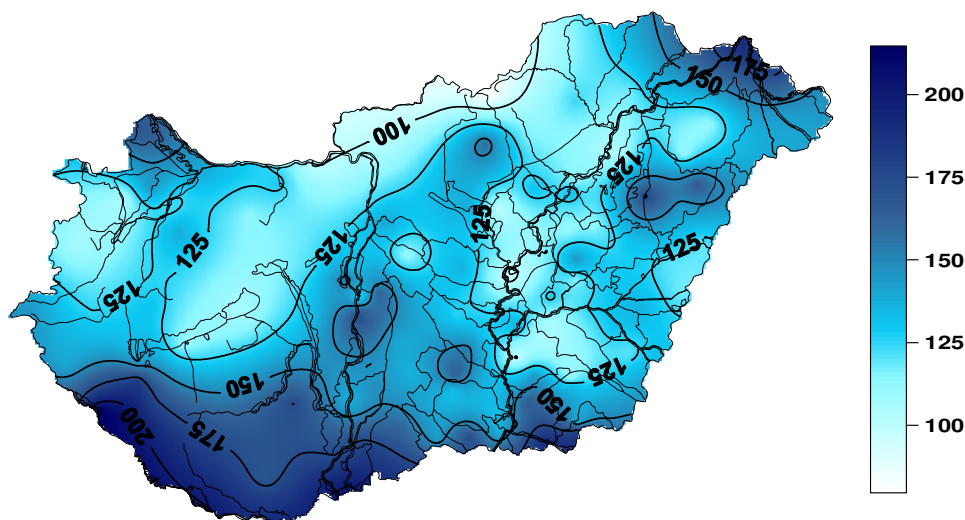
A 2012. január-március havi csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb háromhavi csapadékhiány (75-94 mm) a Zalai-dombság területén, a legnagyobb csapadéktöbblet (1-12 mm) egyes déli országhatár menti térségekben, valamint a Felső-Szigetköz területén alakult ki. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb háromhavi csapadékhiány (93 mm) Iklódbördőce [Zala m.], a legnagyobb csapadéktöbblet (12 mm) Hercegszántó állomáson fordult elő.

A következő ábrán a meteorológiai téli félév (2011. október-2012. március) során lehullott csapadék mennyiségének területi eloszlását szemléltetjük. A téli félévi csapadékösszeg 79 mm (Zabar) [Nógrád m.] és 215 mm (Murakeresztúr) között alakult, az országos területi átlagérték 138 mm volt, amely az időszakos átlagnál 88 mm-rel (39 %-kal) alacsonyabb.

A téli félévi (2011. október-2012. március) csapadékösszeg (mm) területi eloszlása

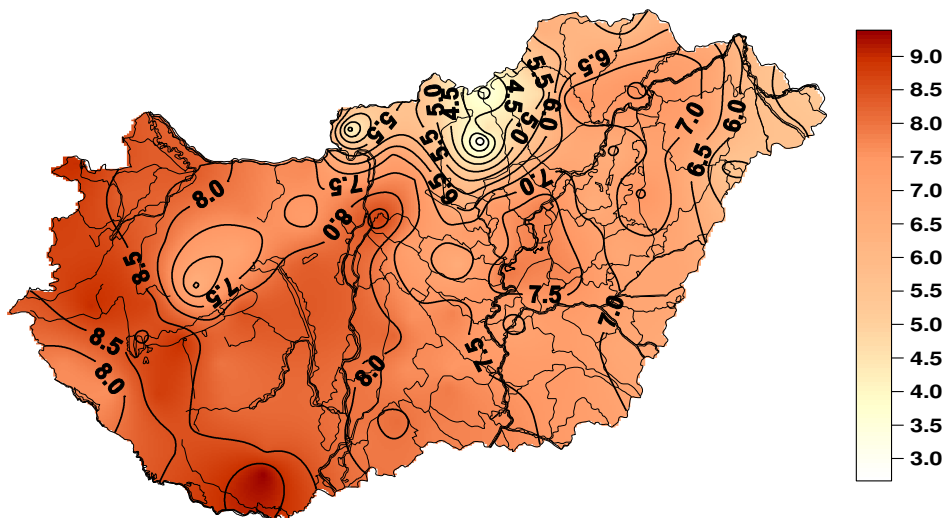

Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb téli félévi csapadékhiány (125-157 mm) a Dunántúl délnyugati részén és a Mátrában alakult ki. Az átlaghoz viszonyított legnagyobb téli félévi csapadékhiány (157 mm) Iklódbördőce [Zala m.], állomáson fordult elő.

Léghőmérséklet

A március havi középhőmérséklet 2,6 °C (Kékestető) és 9,4 °C (Pécs-Pogány) között alakult, az országos területi átlagérték 7,3 °C volt, ami 2,2 °C-kal magasabb az átlagnál.

A 2012. március havi középhőmérséklet (°C) területi eloszlása

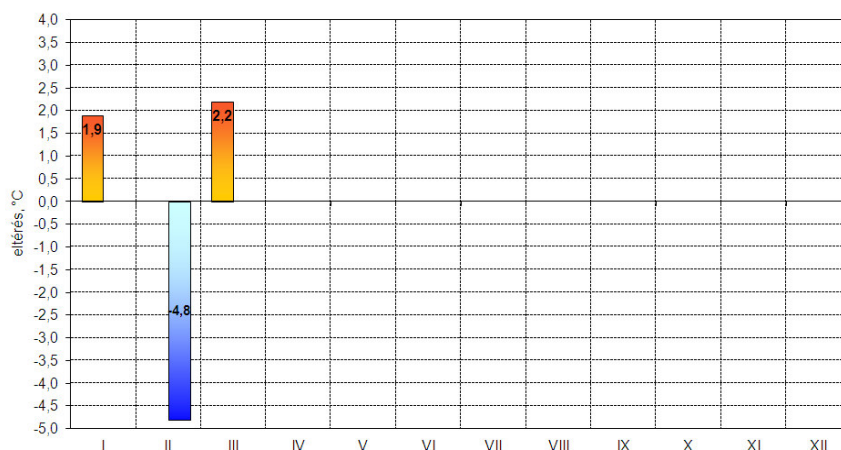

A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta az átlagos márciusi értéket.

Országos áttekintésben a március havi átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérés (3,7°C) Sümeg és Szombathely állomáson fordult elő.

Az alábbi szövegtáblában a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékeinek idej alakulását szemléltetjük.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2012. évben

Talajnedvesség

A talaj nedvességtartalmának mélységi rétegenkénti jellemzését – beleértve a területi különbségek bemutatását és rövid értékelését – az Országos Meteorológiai Szolgálat által meghatározott, %-ban megadott talajtelítettségi adatok alapján végeztük el.

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma március végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest lényegesen alacsonyabb volt. Síkvidékeinken általában a 20-30% közötti telítettségi értékek voltak a jellemzők, ennél alacsonyabb (20% alatti) telítettségi értékek fordultak elő a Duna-Tisza köze egyes északi és középső körzeteiben.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma márciusban ugyancsak csökkent. Általában a 50-80% közötti értékek voltak jellemzők. Ennél magasabb telítettségi értékek a Tiszántúl északi részén fordultak elő, ugyanakkor a Mezőföld északi részén 50% alatti telítettség volt jellemző.

Síkvidékeinken az 50-100 cm-es talajréteg nedvesség-tartalmában márciusban számottevő mértékű változás nem következett be. A hónap végén a jellemző telítettségi értékek 70-80% között alakultak, ennél magasabb – a telített állapotot erősen megközelítő, helyenként elérő – értékek a Dráva menti síkságon fordultak elő.

Talajvíz

Márciusban a síkvidéki területeken kisebb, 10-15 cm közötti talajvízszint-emelkedés alakult ki. Kivételt csak a néhány cm-es csökkenéssel jellemezhető Borsodi-Mezőség, a Központi-Nyírség területe és a Gödöllő-dombság délnyugati előtere képez.

Az 1971-2000. közötti időszak március havi átlagértékeihez viszonyítva magasabban (0-150 cm) helyezkedett el a talajvíztükör a Tiszántúl északkeleti részén (Közép-Nyírség, Hajdúhát, Dél-Hajdúság) a Berettyó mentén, (Bihari-sík, a Nagy-Sárrét, a Dévaványai-sík), továbbá Szolnok térségében, a Jászság területén, az Alsó-Tisza völgy északi részén és a Maros hordalékkúp jelentős részén.

A viszonyítási időszaknál alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör a Duna-Tisza köze területének csaknem egészén, az Északi-középhegység előterében, a Bodroghözben, a Nyírség északkeleti részén, a Tiszahát és a Szatmári-síkság területén, a Nagykunság északkeleti és keleti részén, a Körös-Maros köze északkeleti felén, a Körösmenti-síkon, valamint a dunántúli síkvidékeken. A legnagyobb, helyenként 200-300 cm-t meghaladó eltérések továbbra is a Duna-Tisza köze észak- és délnyugati részén, illetve a déli országhatár mellett, valamint a Mátra előterében mutatkoztak.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2012. március hónapban az 1971-2000. közötti időszak március havi átlagértékénél ~30 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Belvízi helyzetértékelés

2012 márciusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 114,58 millió m³ volt, amely 34,31 millió m³-rel (43 %-kal) haladta meg az előző havi mennyiséget. A március havi vízforgalom egy része a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés – három VÍZIG működési területén – összesen 1606 ha-on fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2012 márciusában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 7,80 millió m³-rel (10 %-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2012. március 23-án kiadott hosszútávú meteorológiai előrejelzése szerint április az átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos, május átlagos hőmérsékletű és átlagosan csapadékos, június átlagos hőmérsékletű és átlagosan csapadékos lesz.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet (°C)	Havi csapadékösszeg (mm)
április	9,7 – 11,7 (10,3)	25 – 65 (46)
május	15,4 – 17,4 (15,6)	35 – 75 (61)
június	18,2 – 20,8 (18,6)	45 – 95 (75)

Az OMSZ 2012. április 5-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban az áprilisa jellemző, térben és időben változékony időjárásra lehet számítani. Az időszak elején sokfelé várható jelentős mennyiségű (területi átlagban 10-15 mm/nap) csapadék. A csapadékhajlam a hét végére fokozatosan csökken, újabb, számottevő mennyiség a jövő hét közepétől valószínű. Az időszak első két napjára várható, az átlagosnál enyhébb időjárást erőteljes lehűlés követi, a hét legvégén és a jövő hét elején a napi maximumhőmérséklet sokfelé 10 °C alatt várható, és helyenként átmenetileg visszatérnek a hajnali fagyok. Ezt követően fokozatos melegedés valószínű, a jövő hét második felében a napi középhőmérsékletek várhatóan az időszakos átlag körül alakulnak.

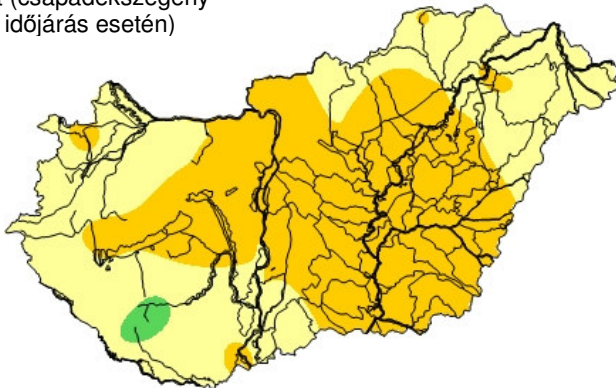
A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2012. áprilisa előrejelzett értékei

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2012. márciusi és 2011. márciusi értékeiből számított arányszám országos átlaga 0,524. Ezek szerint az idej márciusi vízháztartási állapot kifejezetten száraznak minősül, szemben az egy évvel korábbi erősen nedves állapottal.

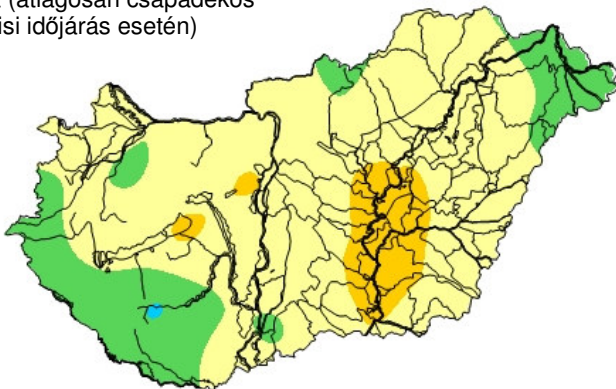
Az áprilisa előrejelzett GVM-értékek térképszerű feldolgozását a következő ábrán mutatjuk be. Ennek tanúsága szerint 2012. áprilisban a Dunántúl északkeleti térségében, az Alföld nagy részén, különösen a Tisza-völgy középső és déli részén száraz vízháztartási helyzet várható. Nedvesebb viszonyok (GVM>1,0) valószínűleg csak az ország északkeleti és délnyugati részén alakulhatnak ki, amennyiben az áprilisi időjárás az átlagosnál csapadékosabb lenne.

A Gördülő Vízháztartási Mutató (GVM) 2012. áprilisra előrejelzett értékei

A-változat (csapadékszegény
áprilisi időjárás esetén)

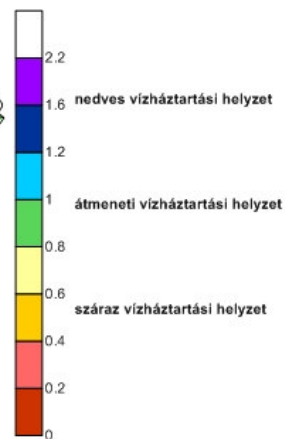
B-változat (átlagosan csapadékos
áprilisi időjárás esetén)

C-változat (átlagosnál csapadékosabb
áprilisi időjárás esetén)

GVM

A GVM áprilisra előrejelzett értékei minden állomáson jóval elmaradnak a sokévi átlagtól és erősen megközelítik az eddigi minimumot, sőt az A változatban az eddigi áprilisi minimum alatt maradnak.

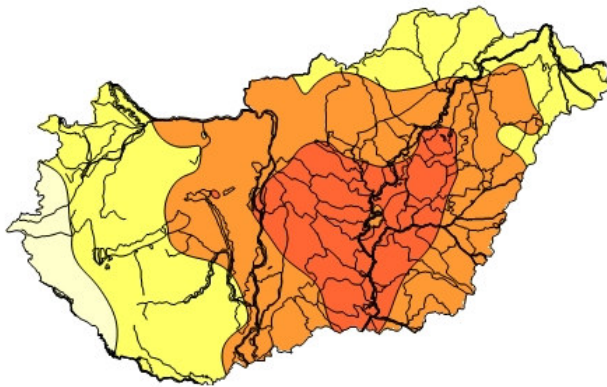
Aszály- előrejelzés

A GVM fenti értékei egyértelműen mutatják a már kialakult tavaszi aszályhelyzetet, és annak lehetséges folytatódását, amennyiben az április is csapadékszegény lesz.

Az egész mezőgazdasági évre vonatkozó aszályindex (PAI) három változatban előrejelzett értékei és a területi eloszlás (alábbi ábra) tanúsága szerint átlagos további időjárás esetén 2012-ben országos viszonylatban csak mérsékelt erősségű aszály kialakulása valószínűsíthető (PAI=4-6 értékekkel), viszont, ha a továbbiakban az átlagosnál kevesebb csapadék hullik és az nagy meleggel párosul, súlyos aszály is kialakulhat. Az aszályindex előrejelzett legnagyobb értékei (PAI >10), erős aszályt mutatnak, ezek elsősorban a Duna-Tisza közén és a Tiszántúl nyugati felén fordulhatnak elő.

Az aszályindex (PAI) 2012-re előrejelzett értékeinek területi eloszlása

Csapadékszegény további időjárás esetén

Átlagosan csapadékos további időjárás esetén

PAI (°C/100mm)

